

Vluchtig Ondernemerschap

In de uitzendbranche

Hedwig Vermeulen
Erik Keppels

April 2025

Projectnummer: K2024.072

© 2025 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Leeswijzer	2
2	Levensduur van ondernemingen	3
3	Opheffingen en doorstart	7
4	Turboliquidaties	10
5	Turboliquidaties en doorstarters	14
5.1	Alle opgeheven ondernemingen	14
5.2	Alle opgeheven ondernemingen met een turboliquidatie	16
6	Samenvattende conclusies	19
	Bijlage 1 – Onderzoeksmethode	20
	Bijlage 2 – Turboliquidatie	23

1 Inleiding

In het wetsvoorstel Wet Toelating Terbeschikkingstelling van Arbeid (wtta) worden toelatingseisen opgesteld voor organisaties die arbeid ter beschikking willen stellen.¹ Met dit wetsvoorstel wordt een toelatingsstelsel ingevoerd voor uitzendbureaus en andere bedrijven die arbeidskrachten ter beschikking stellen. In het nieuwe stelsel mogen uitleners alleen op de markt opereren als zij toegelaten zijn. Daarvoor moeten zij onder andere een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) indienen, een waarborgsom van honderdduizend euro overmaken, en laten zien dat zij het juiste loon en hun belastingen betalen.² Bij de goedkeuring van de wet in de Tweede Kamer op 15 april 2025 zijn alsnog enkele sectorale uitzonderingen toegevoegd en de uitbreiding van het normenkader met een extra verplichting over de registratie van arbeidsmigranten. Ook is in de wet opgenomen dat een uitzendverbod mogelijk is. Bedrijven die gebruikmaken van uitzendbureaus, de inleners, mogen dan alleen zaken doen met uitzendbureaus die toegelaten zijn tot de markt. De wet moet nog worden goedgekeurd door de Eerste Kamer en de ingangsdatum moet nog bekend worden gemaakt. De regels uit de wet zijn onder andere opgesteld met als doel vluchtig ondernemerschap van malafide ondernemers tegen te gaan.

Ten aanzien van vluchtig ondernemerschap wordt in het wetsvoorstel wtta opgemerkt dat het een hardnekkig fenomeen betreft waarmee malafide bestuurders misbruik maken van rechtspersonen om zichzelf te verrijken via terbeschikkingstelling van arbeidskrachten. Deze bestuurders heffen de rechtspersoon op zodra ze in zicht komen bij toezichthouders en ze gaan door als nieuwe rechtspersoon. Deze malafide bestuurders blijken moeilijk aan te pakken, evenals het verhalen van de schade voor de arbeidskrachten. Het SNA-certificaat blijkt niet voldoende handvatten te geven om deze praktijken tegen te gaan. Ook de registratieplicht in het Handelsregister heeft niet voldoende effect gehad. Het biedt geen goede afspiegeling van de markt en biedt weinig meerwaarde voor het private of publieke toezicht. Door sociale partners en de uitzendbranche wordt nauw samengewerkt met het kabinet om het toelatingsstelsel uit te werken. Dit heeft geresulteerd in de volgende eisen in het wetsvoorstel:

- er is een toetredingsmechanisme met periodieke controles nodig;
- er is publiek toezicht nodig;
- inleners moeten aanspreekbaar zijn zodat niet-toegelaten uitleners effectief van de markt kunnen worden geweerd.

Toelatingseisen werpen een drempel op om na een bedrijfsopheffing weer een nieuwe rechtspersoon op richten. In deze rapportage wordt verslag gedaan van een analyse van

¹ Begin juni 2024 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangekondigd dat de invoering van de wet met één jaar is uitgesteld. De wet zou in werking treden per 1 januari 2026 en vanaf 1 januari 2027 worden gehandhaafd. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid richt een speciale eenheid op, de Toelatende Instantie (TI), die verantwoordelijk is voor het beoordelen en toekennen van toelatingen aan uitzendbureaus. Deze instantie zal namens de minister besluiten nemen over toelatingen, schorsingen en eventuele intrekkingen bij ernstige misstanden. De Arbeidsinspectie zal toezicht houden op de verplichtingen voor in- en uitleners. Het wetsvoorstel bevat ook overgangsrecht om – in aanloop naar de inwerkingtreding van de toelatingsplicht – uitleners te stimuleren om een toelating aan te vragen en zich, in aanloop daarnaartoe, vrijwillig te laten certificeren door de Stichting Normering Arbeid (SNA). Momenteel is de datum waarop de wet in kan gaan nog onbekend. Op 15 april 2025 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd. De Eerste Kamer moet nog over het wetsvoorstel stemmen.

² Voldoen aan het Normenkader en dat onderbouwen met een Inspectierapport.

bedrijfsopheffingen en doorstarters over de periode 2019-2023, op basis van integrale gegevens van het CBS over alle ondernemingen. De bedrijfsopheffingen³ (120.000-150.000 per jaar) zijn onder te verdelen in faillissementen (2.000 tot 4.000 per jaar), turboliquidaties⁴ (rond 40.000 per jaar)⁵ en overige opheffingen. Deze rapportage brengt een aantal basale cijfers in beeld over de levensduur van ondernemingen en over het doorstarten van ondernemingen. De uitzendbranche wordt afzonderlijk in beeld gebracht en vergeleken met het totale aantal ondernemingen en ondernemers in Nederland.

1.1 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 vergelijkt de levensduur van uitzendondernemingen met het totaal van alle ondernemingen. Hoofdstuk 3 gaat in op zelfstandig ondernemers die na opheffing van hun onderneming doorstarten met een andere onderneming. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op ondernemingen die een turboliquidatie doormaken. In hoofdstuk 5 worden turboliquidaties en doorstarten gecombineerd. Elk hoofdstuk sluit af met de conclusies.

³ Zie bijlage 1 voor de operationalisatie van bedrijfsopheffingen.

⁴ Indien een onderneming bij opheffing geen baten heeft (geen batig saldo/ geen vermogen) kan rechtspersoon direct worden beëindigd. Zie bijlage 2 voor een uitgebreidere toelichting.

⁵ Volgens cijfers van de Kamer van Koophandel ging het in 2019 om 39.986 turboliquidaties, in 2020 waren het er 38.024 en 2021 41.039. In 2022 tot medio december waren er 36.456 turboliquidaties. (Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–202336 172, nr. 6, ISSN 0921-7371). Het aantal faillissementen bedraagt afgelopen vijf jaar zo'n 1.800 tot 4.000

2 Levensduur van ondernemingen

De levensduur van ondernemingen is een dynamisch kenmerk; gedurende het bestaan van de onderneming neemt de levensduur toe. Pas als een onderneming wordt opgeheven, kan de definitieve levensduur van de onderneming worden vastgesteld. Voor ondernemingen die niet worden opgeheven, wordt de levensduur bepaald per laatste dag van het jaar.

In tabel 2.1a en 2.1b staan de aantallen bedrijven, ondernemingen en uitzendondernemingen voor de jaren 2019 tot en met 2023. Ondernemingen zijn bedrijven met een winsttoogmerk. Overheidsorganisaties, onderwijs en zorg vallen bijvoorbeeld buiten de scope van dit onderzoek.⁶ Het aantal ondernemingen bedraagt zo'n 85 procent van de bedrijven (zie tabel 2.1b). Het aantal uitzendondernemingen is tussen 2019 en 2023 gestegen van ruim 16.700 naar bijna 20.000, maar blijft daarmee steeds één procent van het totaal aantal ondernemingen dat ook is toegenomen. Van de ondernemingen wordt jaarlijks zo'n vijf procent opgeheven. Bij de uitzendondernemingen is dat iets hoger (uitgezonderd in 2021), namelijk zo'n 6,5 procent. Opvallend is het jaar 2021. In dat jaar zien we bijna een halvering van het aantal ondernemingsopheffingen. Bij uitzendondernemingen is dit nog wat sterker dan bij alle ondernemingen samen.

Tabel 2.1a – Aantal ondernemingen en uitzendonderneming totaal en opgeheven

	2019	2020	2021	2022	2023
Bedrijven	2.012.602	2.112.229	2.196.645	2.371.982	2.472.362
Ondernemingen	1.711.124	1.791.227	1.854.415	1.990.735	2.064.103
Uitzendondernemingen	16.741	17.408	17.628	19.167	19.798
Opgeheven ondernemingen	90.870	114.440	69.491	103.340	119.125
Opgeheven uitzendondernemingen	1.072	1.389	747	1.327	1.364

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 2.1b – % ondernemingen en uitzendonderneming dat is opgeheven

	2019	2020	2021	2022	2023
Ondernemingen t.o.v. bedrijven	85%	85%	84%	84%	83%
Uitzendondernemingen t.o.v. alle ondernemingen	1%	1%	1%	1%	1%
Opgeheven ondernemingen t.o.v. alle ondernemingen	5%	6%	4%	5%	6%
Opgeheven uitzendondernemingen t.o.v. alle uitzendondernemingen	6%	8%	4%	7%	7%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

⁶ Zie bijlage 1 voor de operationalisatie van ondernemingen.

Conclusie t.a.v. opheffing van uitzendondernemingen t.o.v. ondernemingen over de periode 2019-2023:

- *uitzendondernemingen worden nauwelijks vaker opgeheven dan andere ondernemingen.*

Bij de vergelijking van de levensduur over de jaren moet er rekening mee worden gehouden dat de eerste aanvangsdatum van bedrijven in de bestanden van het CBS niet verder teruggaat dan 2005. In 2019 kunnen bedrijven dus maximaal 14 jaar oud zijn, in 2020 maximaal 15 jaar enzovoorts. Een deel van de toename van de levensduur over de jaren komt dan ook hieruit voort.

Des te opvallender is de afname van de gemiddelde leeftijd van de opgeheven (uitzend)ondernemingen in 2021 en 2023. In 2021 zijn minder ondernemingen opgeheven, en het zijn vooral de jongere ondernemingen die in dat jaar zijn opgeheven. Dat geldt voor het totaal aan ondernemingen, en ook specifiek voor de uitzendondernemingen. Het jaar 2020 valt op doordat er in dat jaar relatief veel oudere (uitzend)ondernemingen zijn opgeheven.

In 2023 is het aantal opheffingen van ondernemingen weer groter dan in de eerdere jaren. De jongere ondernemingen zijn daarin wat sterker vertegenwoordigd dan in de jaren 2020 tot en met 2022. Ook het aantal opgeheven uitzendondernemingen is toegenomen, maar anders dan bij de andere ondernemingen is de gemiddelde levensduur van de opgeheven uitzendondernemingen wél toegenomen. Dit is waarschijnlijk een effect van het voortschrijden van de tijd sinds 2005 en niet zozeer een toename van opheffingen van oudere ondernemingen. Het aandeel uitzendondernemingen dat tien jaar of ouder is, neemt namelijk geleidelijk toe van bijna 23 procent in 2019 tot bijna 26 procent in 2023. Bij alle ondernemingen blijft het aandeel ondernemingen van tien jaar of ouder steeds zo'n 34 procent.

Tabel 2.2a – Gemiddelde levensduur in jaren van wel en niet opgeheven ondernemingen

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen	4,91	5,87	5,26	5,29	5,22
Niet opgeheven ondernemingen	7,10	7,29	7,44	7,61	7,81
Alle ondernemingen	6,98	7,20	7,36	7,49	7,66

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 2.2b – Gemiddelde levensduur in jaren van wel en niet opgeheven uitzendonderneming

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven uitzendondernemingen	3,68	4,53	4,25	4,13	4,29
Niet opgeheven uitzendondernemingen	5,84	6,11	6,29	6,45	6,59
Alle uitzendondernemingen	5,70	5,99	6,20	6,29	6,43

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 2.3a – Levensduur in klassen van ondernemingen (kolom%)

	2019	2020	2021	2022	2023
< 1 jaar	13,5	12,8	13,3	12,5	13,2
1 tot 2 jaar	10,1	10,8	10,4	11,3	10,2
2 tot 3 jaar	7,8	8,1	8,9	8,7	8,9
3 tot 4 jaar	6,8	6,6	7,0	7,6	7,1
4 tot 5 jaar	5,9	5,9	5,7	6,0	6,5
5 tot 10 jaar	22,4	21,4	20,5	20,1	20,5
≥ 10 jaar	33,5	34,3	34,2	33,8	33,6
Totaal (N=100%)	1.691.209	1.765.444	1.831.757	1.963.865	2.035.938

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 2.3a – Levensduur in klassen van uitzendondernemingen (kolom%)

	2019	2020	2021	2022	2023
< 1 jaar	16,8	14,6	14,6	14,9	15,4
1 tot 2 jaar	13,0	13,6	11,8	12,4	12,1
2 tot 3 jaar	10,2	10,2	10,9	9,5	9,4
3 tot 4 jaar	7,6	8,3	8,6	9,1	7,8
4 tot 5 jaar	6,4	6,3	7,0	7,2	7,5
5 tot 10 jaar	23,1	22,0	21,2	21,4	21,9
≥ 10 jaar	22,9	24,9	25,8	25,5	25,8
Totaal (N=100%)	16.496	17.162	17.376	18.856	19.442

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 2.3a – Levensduur in klassen van opgeheven ondernemingen (kolom%)

	2019	2020	2021	2022	2023
< 1 jaar	27,3%	18,9%	22,4%	19,6%	24,9%
1 tot 2 jaar	15,8%	12,6%	16,3%	19,7%	14,9%
2 tot 3 jaar	9,9%	7,8%	11,1%	11,3%	11,4%
3 tot 4 jaar	7,4%	7,4%	7,5%	8,1%	7,8%
4 tot 5 jaar	5,8%	6,3%	5,6%	5,6%	5,9%
5 tot 10 jaar	17,2%	24,3%	16,6%	15,9%	16,5%
≥ 10 jaar	16,5%	22,6%	20,4%	19,8%	18,5%
Totaal (N=100%)	128.058	114.440	69.491	103.340	119.125

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 2.3b – Levensduur in klassen van opgeheven uitzendondernemingen (kolom%)

	2019	2020	2021	2022	2023
< 1 jaar	28,6%	22,0%	22,6%	22,1%	26,1%
1 tot 2 jaar	19,4%	17,1%	18,5%	21,2%	17,7%
2 tot 3 jaar	12,7%	10,7%	15,3%	12,8%	10,6%
3 tot 4 jaar	8,3%	9,3%	9,0%	11,1%	9,0%
4 tot 5 jaar	5,9%	6,1%	6,8%	7,2%	7,1%
5 tot 10 jaar	15,7%	21,5%	14,6%	13,9%	17,0%
≥ 10 jaar	9,5%	13,2%	13,3%	11,8%	12,5%
Totaal (N=100%)	1.469	1.389	747	1.327	1.364

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Conclusie t.a.v. levensduur van uitzendondernemingen t.o.v. ondernemingen over de periode 2019-2023:

- *De gemiddelde levensduur van uitzendondernemingen (ongeveer 6,5 jaar) is lager dan die van alle ondernemingen (ongeveer 7,5 jaar).*
- *Ook bij opheffing is de levensduur van uitzendondernemingen iets lager (ruim 4 jaar) dan van alle ondernemingen (ruim 5 jaar).*
- *Uitzendondernemingen worden iets vaker binnen twee jaar opgeheven (ongeveer 44%) dan alle ondernemingen samen (ongeveer 40%). Ongeveer 35 procent van de opgeheven ondernemingen is 5 jaar of ouder, bij de opgeheven uitzendondernemingen is dit minder dan 30 procent.*

3 Opheffingen en doorstart

Bij het bepalen van de levensduur in het vorige hoofdstuk hebben we al onderscheid gemaakt tussen wel en niet opgeheven ondernemingen. In dit hoofdstuk gaan we verder in op de opgeheven ondernemingen. We gaan na of ze failliet zijn gegaan of niet, en of er sprake is van een doorstart door de eigenaar van de onderneming.

Van de ruim 1,7 miljoen ondernemingen zijn er jaarlijks 90.000 tot bijna 120.000 die opgeheven worden, met de uitzondering in 2021 waarin onder invloed van de coronamaatregelen veel minder ondernemingen werden opgeheven. Ruim duizend van de opgeheven ondernemingen maken een faillissement door. Ook in 2021. Dat is één tot bijna twee procent van de opgeheven ondernemingen. Bij de uitzendondernemingen is het aandeel faillissementen wat hoger, twee tot drie procent van de opgeheven uitzendondernemingen. Van de opgeheven uitzendondernemingen gaat het in 2019 en 2020 bij ongeveer drie procent om een faillissement. In 2021 ligt dit beduidend lager (tabel 3.1).

Tabel 3.1 – Aantal opgeheven ondernemingen totaal en middels faillissement

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen	90.870	114.440	69.491	103.340	119.125
Opgeheven ondernemingen en failliet	1.152	1.014	1.182	1.327	1.364
Opgeheven uitzendondernemingen	1.072	1.389	747	464	961
Opgeheven uitzendondernemingen en failliet	33	37	<10	16	14

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Ruim een miljoen ondernemingen hebben een zelfstandig ondernemer of directeur-grotoaandeelhouder (dga) als ondernemer. Van alle ondernemingen heeft ruim zestig procent een zelfstandig ondernemer. Daarvan zijn er 7.000 ondernemer van een uitzendonderneming. Dat is iets meer dan veertig procent van alle uitzendondernemingen. Uitzendondernemingen zijn dus wat minder vaak zelfstandig ondernemers dan gemiddeld (tabel 3.2).

Tabel 3.2 – Aantal ondernemingen naar zelfstandig eigenaar

	2019	2020	2021
Zelfstandig ondernemer	1.066.502	1.127.721	1.183.280
Zelfstandigen uitzendondernemer	7.036	7.475	7.674

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Eigenaren van ondernemingen beginnen soms een nieuwe onderneming, we noemen dat een doorstart.⁷ Van de eigenaren van een onderneming die in 2019 is opgegeven, beginnen er ruim 300 in datzelfde jaar een nieuwe onderneming (tabel 3.3). Vaker gebeurt het na een langere tussenperiode. Ruim 2.700 ondernemers van een opgeheven onderneming starten na twee jaar

⁷ Daarbij is niet gekeken of het een zelfde type onderneming betreft.

met een nieuwe onderneming. In totaal is na vier jaar vijftien procent met een nieuwe onderneming begonnen.

Bij de ondernemers waarvan de onderneming in 2020 wordt opgeheven, kunnen we maximaal drie jaar vooruit kijken. Ook nu zien we dat de meeste doorstarters ten minste een jaar wachten. Na drie jaar is elf procent weer met een nieuwe onderneming begonnen. Van de zelfstandigen die in 2021 een onderneming opheffen, is na twee jaar in 2023 acht procent weer een onderneming gestart. Bij de uitzendondernemers liggen de percentages voor elk jaar iets hoger. Uiteindelijk gaat het overigens om kleine aantallen; het zijn er enkele tientallen (tabel 3.3 en 3.4).

Tabel 3.3 – Aantal zelfstandig eigenaren van ondernemingen die doorstarten

	2019	2020	2021
Opgeheven onderneming	90.870	114.440	69.491
Zelfstandigen met opgeheven onderneming	57.249	79.867	53.602
Waarvan:			
Met doorstart in 2019	313	-	-
Met doorstart in 2020	955	389	-
Met doorstart in 2021	2.733	1.280	292
Met doorstart in 2022	2.332	3.634	1.031
Met doorstart in 2023	2.048	3.167	2.823
Met doorstart in 2023	8.381	8.470	4.146
Totaal tot en met 2023	(14,6%)	(10,6%)	(7,7%)

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 3.4 – Aantal zelfstandig eigenaren van uitzendondernemingen die doorstarten

	2019	2020	2021
Opgeheven uitzendondernemingen	1.072	1.389	747
Zelfstandigen met opgeheven uitzendonderneming	450	715	480
Waarvan:			
Met doorstart in 2019	<10	-	-
Met doorstart in 2020	<10	<10	-
Met doorstart in 2021	22	15	<10
Met doorstart in 2022	15	45	12
Met doorstart in 2023	33	27	24
Met doorstart in 2023	± 80	± 90	± 40
Totaal tot en met 2023	(17,8%)	(12,6%)	(8,3%)

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Conclusie t.a.v. opheffingen en doorstart bij uitzendondernemingen t.o.v. alle ondernemingen over de periode 2019-2023:

- *Er worden ongeveer 100.000 ondernemingen per jaar opgeheven ($\pm 5\%$ van alle ondernemingen) , waarvan globaal zo'n 1.000 uitzendondernemingen ($\pm 6,5\%$ van alle uitzendondernemingen). Uitzondering is 2021 waarin er veel minder opheffingen zijn.*
- *Ongeveer 1% van de opgeheven ondernemingen is failliet gegaan, bij de uitzendondernemingen is dat ruim 2%.*
- *Doorstart door zelfstandig ondernemers na opheffing van hun onderneming gebeurt meestal na minstens drie jaar. Na vier jaar heeft 15% van de zelfstandig ondernemers een doorstart gemaakt, bij zelfstandig uitzendondernemers is dit 18%.*

4 Turboliquidaties

Het CBS heeft op aanwijzing van de Kamer van Koophandel kunnen bepalen welke ondernemingen een turboliquidaties hebben doorgemaakt. Dat gebeurt zo'n 40.000 keer per jaar (zie tabel 4.1). Een turboliquidatie is een snelle manier om een BV, NV, stichting of andere rechtspersoon te ontbinden. Dit mag als er geen baten meer in de onderneming zitten. Dat wil zeggen dat de rechtspersoon geen activiteiten meer uitvoert en geen bezittingen meer heeft. Of er sprake is van een turboliquidatie voor de ondernemingen, is door het CBS bepaald voor de eenheid 'Kamer van Koophandelnummer'. Deze eenheden zijn echter geen ondernemingen. Ondernemingen kunnen uit meer dan één KvK nummer bestaan, bijvoorbeeld omdat ze meerdere activiteiten binnen de onderneming uitvoeren. Het aantal keer dat een (volledige) onderneming een turboliquidatie doormaakt, ligt dan ook veel lager (meestal lager dan 10.000 per jaar).

Tabel 4.1 – Aantal ondernemingen dat een turboliquidatie doormaakt

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal aantal turboliquidaties volgens CBS/KvK	40.009	38.569	41.109	49.470	40.609
.. waarvan ondernemingen die zijn opgeheven	6.594	10.383	3.255	9.364	4.725
.. % van alle opgeheven ondernemingen	5%	7%	4%	6%	3%
.. waarvan opgeheven uitzendonderneming	204	376	117	287	137
.. % van alle opgeheven uitzendondernemingen	14%	20%	12%	14%	9%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Van ondernemingen zijn ook financiële gegevens bekend. Van alle grote ondernemingen zijn de financiële gegevens integraal bekend (op het niveau van de ondernemingsgroep), van de kleinere zijn de financiële gegevens van een deel van de ondernemingen bekend, op basis van een steekproef. Voor ondernemingen die behoren tot een ondernemingsgroep zijn de financiële gegevens van de ondernemingsgroep verdeeld over de ondernemingen naar rato van het aantal werkzame personen. Door middel van een ophoging (voor de kleine ondernemingen) kan een inschatting worden gemaakt van de financiën die zijn gemoeid met de opgeheven ondernemingen. We vergelijken de financiële situatie van alle ondernemingen met die van uitzendondernemingen bij opheffing. Er is gekeken naar het balanstotaal van de ondernemingen en naar de schulden, bestaande uit kortlopende schulden, langlopende schulden en uit crediteuren. De financiële gegevens betreffen de situatie op 31 december van het voorafgaande jaar.

Het gemiddelde balansbedrag van opgeheven ondernemingen wisselt nogal over de jaren. In het jaar 2021 waarin relatief weinig opheffingen voorkwamen, is het balanstotaal van de opgeheven ondernemingen beduidend hoger dan in de andere jaren (tabel 4.2). De gemiddelde schuldenomvang (het totaal van kortlopende en langlopende schulden en het bedrag aan crediteuren) is in dat jaar echter ook beduidend hoger (tabel 4.3), niet alleen afgemeten aan het absoluut bedrag, maar ook verhoudingsgewijs. De gemiddelde schuldenlast is in 2021 bijna twee derde van het balanstotaal. In andere jaren is dat lager.

Tabel 4.2 – Gemiddeld balanstotaal opgeheven ondernemingen (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen	€ 1.820.000	€ 12.250.000	€ 21.320.000	€ 7.210.000	€ 12.340.000
Opgeheven uitzendondernemingen	€ 370.000	€ 600.000	€ 940.000	€ 647.000	€ 3.240.000
% uitzenders t.o.v. totaal	20%	5%	4%	9%	26%
Opgeheven ondernemingen met turboliquidatie	€ 450.000	€ 740.000	€ 3.610.000	€ 1.350.000	€ 1.970.000
Opgeheven uitzendondernemingen met turboliquidatie	€ 190.000	€ 400.000	€ 980.000	€ 400.000	€ 400.000
% uitzenders t.o.v. totaal	42%	54%	27%	30%	20%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Ook voor uitzendondernemingen wisselt het gemiddelde balanstotaal van opgeheven ondernemingen over de jaren en is het balanstotaal in 2021 hoog, echter in 2023 nog fors hoger (tabel 4.2) dan in andere jaren. Het gemiddelde balanstotaal is wel veel lager dan gemiddeld over alle ondernemingen. Het gemiddelde bedrag aan schulden is bij uitzendondernemingen óók fors lager (tabel 4.4). Zowel voor alle ondernemingen samen als voor de uitzendondernemingen apart, schommelt het gemiddelde schuldbedrag van opgeheven ondernemingen tussen één derde en twee derde van het balanstotaal.

Tabel 4.3 – Gemiddeld bedrag aan schulden bij opgeheven ondernemingen (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Kortlopende schulden	€ 370.000	€ 1.750.000	€ 2.830.000	€ 750.000	€ 2.550.000
Langlopende schulden	€ 350.000	€ 3.810.000	€ 10.340.000	€ 1.580.000	€ 4.260.000
Crediteuren	€ 100.000	€ 780.000	€ 650.000	€ 130.000	€ 730.000
Totaal gemiddeld	€ 820.000	€ 6.340.000	€ 13.820.000	€ 2.460.000	€ 7.540.000
Schuld t.o.v. balans (gemiddeld)	45%	52%	65%	34%	61%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 4.4 – Gemiddeld bedrag aan schulden bij opgeheven uitzendondernemingen (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Kortlopende schulden	€ 150.000	€ 220.000	€ 250.000	€ 260.000	€ 590.000
Langlopende schulden	€ 40.000	€ 100.000	€ 130.000	€ 100.000	€ 260.000
Crediteuren	€ 30.000	€ 70.000	€ 100.000	€ 60.000	€ 290.000
Totaal gemiddeld	€ 220.000	€ 390.000	€ 480.000	€ 420.000	€ 1.140.000
Schuld t.o.v. balans (gemiddeld)	59%	65%	51%	65%	35%
% schulden bij uitzenders t.o.v. schulden bij alle ondernemingen	27%	6%	3%	18%	15%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Ondernemingen die opgeheven worden middels een turboliquidatie hebben gemiddeld een lager balanstotaal (tabel 4.2) en een lagere gemiddelde schuldenomvang (tabel 4.5 en 4.6). Dat geldt zowel voor het totaal van de ondernemingen, als voor de uitzendondernemingen. Uitzondering zijn de uitzendondernemingen in 2021. Het balanstotaal van alle opgeheven uitzendondernemingen (€ 940.000) is in 2021 lager dan dat bij de door turboliquidatie opgeheven uitzendondernemingen (€ 980.000). Voor alle ondernemingen samen is het schommelt het gemiddelde schuldbedrag van middels turboliquidatie opgeheven ondernemingen tussen ruim één derde en 58 procent van het balanstotaal (tabel 4.5). Bij uitzendondernemingen die zijn opgeheven door een middel van een turboliquidatie varieert de ratio tussen schulden en balans tussen 47 en 68 procent (tabel 4.6). Bij een turboliquidatie laten de uitzendondernemingen in de jaren 2021 en 2023 een grotere schuld (t.o.v. het gemiddelde balansbedrag) dan de overige ondernemingen.

Tabel 4.5 – Gemiddeld bedrag aan schulden bij opgeheven ondernemingen met turboliquidatie (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Kortlopende schulden	€ 130.000	€ 170.000	€ 750.000	€ 300.000	€ 530.000
Langlopende schulden	€ 100.000	€ 140.000	€ 460.000	€ 370.000	€ 410.000
Crediteuren	€ 30.000	€ 40.000	€ 140.000	€ 60.000	€ 100.000
Totaal gemiddeld	€ 260.000	€ 350.000	€ 1.350.000	€ 730.000	€ 1.040.000
Schuld t.o.v. balans (gemiddeld)	58%	47%	37%	54%	53%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Tabel 4.6 – Gemiddeld bedrag aan schulden bij opgeheven uitzendondernemingen met turboliquidatie (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Kortlopende schulden	€ 80.000	€ 220.000	€ 210.000	€ 140.000	€ 150.000
Langlopende schulden	€ 20.000	€ 90.000	€ 200.000	€ 50.000	€ 80.000
Crediteuren	€ 10.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 20.000	€ 40.000
Totaal gemiddeld	€ 110.000	€ 360.000	€ 460.000	€ 210.000	€ 270.000
Schuld t.o.v. balans (gemiddeld)	58%	90%	47%	53%	68%
% schulden bij uitzenders t.o.v. totaal	42%	103%	34%	29%	26%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Conclusie t.a.v. opgeheven uitzendondernemingen t.o.v. ondernemingen over de periode 2019-2023:

- *Van de opgeheven ondernemingen gaat het in 5% van de gevallen om een turboliquidatie (gemiddeld bijna 7.000 per jaar), bij de uitzendondernemingen is dat 14% (gemiddeld ruim 200 per jaar).*
- *opgeheven uitzendondernemingen zijn gemiddeld veel kleiner in omvang (gemeten aan de hand van het balanstotaal) dan gemiddeld bij alle opgeheven ondernemingen (4 tot 20 keer zo klein, zie tabel 4.2, 1^e drie regels).*
- *Opgeheven uitzendondernemingen die een turboliquidatie doormaken zijn gemiddeld ook kleiner in omvang (van het balanstotaal) dan gemiddeld over alle opgeheven ondernemingen die een turboliquidatie doormaken, het verschil is echter minder groot (zie tabel 4.2, regel 4 t/m 6).*
- *Het gemiddeld bedrag aan schulden (kortlopend, langlopend en crediteuren) is bij opgeheven uitzendondernemingen in verhouding tot hun balanstotaal in drie van de vijf jaren hoger dan gemiddeld bij alle opgeheven ondernemingen, zie tabel 4.4, 5^e regel t.o.v. tabel 4.3, 5^e regel.*
- *Het gemiddeld bedrag aan schulden (kortlopend, langlopend en crediteuren) is bij opgeheven uitzendondernemingen met een turboliquidatie ongeveer gelijk of fors lager dan gemiddeld bij alle opgeheven ondernemingen met een turboliquidatie, zie tabel 4.6, 5^e regel t.o.v. tabel 4.5, 5^e regel.*
- *De gemiddelde schuld is bij uitzenders met een turboliquidatie dus kleiner, maar het balanstotaal is gemiddeld ook kleiner. De schuld ten opzichte van het balanstotaal is in 2019, 2020 en 2022 bij uitzenders die een turboliquidatie doormaken dan ook vergelijkbaar met die bij de gemiddelde onderneming na een turboliquidatie. In 2021 en 2023 laten uitzenders met een turboliquidaties een relatief grotere schuld achter.*

5 Turbolicquidaties en doorstarters

Doorstarters zijn in hoofdstuk 3 bepaald door de personen te volgen die eigenaar waren van ondernemingen. Vaak zijn dit zelfstandigen. De turbolicquidatie kan niet worden toegepast voor het beëindigen van een eenmanszaak of vennootschap onder firma (vof). De doorstarters uit hoofdstuk 3 zijn dan ook nauwelijks het vervolg op een turbolicquidatie. Het komt echter wel voor dat een (deel van) een onderneming een turbolicquidatie doormaakt en dat de juridische eenheid doorgaat.

5.1 Alle opgeheven ondernemingen

Het aandeel ondernemingen dat opgeheven wordt en waarvan de juridische eenheid doorgaat, schommelt nogal over de jaren. Opgeheven ondernemingen zijn in dit hoofdstuk niet alleen de ondernemingen die door het CBS als 'opgeheven' zijn beschouwd, maar ook ondernemingen die gestopt zijn vanwege 'sterfte' van de onderneming. Dit zijn bijvoorbeeld ook ondernemingen die niet opgeheven worden gedurende het jaar en dus aan het eind van het jaar nog bestaan, maar aan het begin van het jaar daarop niet meer. De aantallen opgeheven ondernemingen zijn dan ook hoger dan in de voorgaande analyses. Het jaar 2021 wijkt wederom af van 2019, 2020, 2022 en 2023. Het aantal opgeheven ondernemingen is veel lager dan in de andere jaren, en het aandeel daarvan waarbij de juridische eenheid doorgaat is ook lager. In 2021 gaat de juridische eenheid maar bij vijf procent van de opgeheven ondernemingen door. In de andere jaren is dat (iets) hoger, oplopend tot bijna twintig procent hoger.

Ook bij de opgeheven uitzendondernemingen zien we een dip in 2021. Het aandeel van de opgeheven uitzendondernemingen waarbij de juridische eenheid doorgaat, is in 2021 ook lager dan daarvoor, en blijft in de jaren daarna laag.

Tabel 5.1 – Aantal ondernemingen dat wordt opgeheven waarvan juridische eenheid doorgaat

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal aantal opgeheven ondernemingen	147.294	176.978	96.205	185.875	153.997
.. waarvan juridische eenheid doorgaat	33.670	36.204	5.057	17.816	9.728
.. % van alle opgeheven ondernemingen	23%	20%	5%	10%	6%
.. waarvan opgeheven uitzendonderneming	1.888	2.530	1.217	2.884	2.160
.. waarvan juridische eenheid doorgaat	447	593	132	220	190
.. % van alle opgeheven uitzendondernemingen	24%	23%	11%	8%	9%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

<10*: aantallen < 10 mogen uit privacy overwegingen van CBS niet getoond worden

In sommige jaren zijn het vooral grote bedrijven (gemeten aan het balanstotaal) waarvan de juridische eenheid doorgaat (2019, 2022), in de andere jaren zijn het vooral de kleinere bedrijven (tabel 5.2). Bij uitzendondernemingen is dit ook zo. De uitzendondernemingen lopen daarbij niet in de pas met het totaal van de ondernemingen. In sommige jaren zijn het met name kleinere

uitzenders die doorgaan, terwijl in die jaren vooral de grotere ondernemingen gemiddeld genomen doorgaan (zoals in 2019 en 2022). In andere jaren is het andersom (2020 en 2021).

Tabel 5.2 – Gemiddeld balanstotaal opgeheven ondernemingen (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen	€ 1.820.000	€ 12.250.000	€ 21.320.000	€ 7.210.000	€ 12.340.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ 2.060.000	€ 10.170.000	€ 7.200.000	€ 11.140.000	€ 5.730.000
% dat doorgaat t.o.v. alle opgeheven ondernemingen	113%	83%	34%	155%	46%
Opgeheven uitzendondernemingen	€ 370.000	€ 600.000	€ 940.000	€ 647.000	€ 3.240.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ 400.000	€ 840.000	€ 1.430.000	€ 400.000	€ 420.000
% uitzenders dat doorgaat t.o.v. alle opgeheven uitzenders	108%	140%	152%	62%	13%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

-: aantal waarnemingen <10

In de jaren dat met name de juridische eenheden van grotere opgeheven ondernemingen doorgaan, gaat het ook om grotere schulden bij de opgeheven ondernemingen. Dat geldt zowel voor de opgeheven uitzendondernemingen als voor het totaal aan opgeheven ondernemingen. De gemiddelde schuld bij opgeheven uitzendondernemingen waarvan de juridische eenheid doorgaat, is steeds vele malen kleiner dan de gemiddelde schuld bij alle andere opgeheven ondernemingen waarvan de juridische eenheid doorgaat.

Tabel 5.3 – Gemiddelde schulden opgeheven ondernemingen (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen	€ 820.000	€ 6.340.000	€ 13.820.000	€ 2.400.000	€ 7.540.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ 950.000	€ 5.180.000	€ 3.900.000	€ 4.500.000	€ 3.220.000
% dat doorgaat t.o.v. alle opgeheven ondernemingen	116%	82%	28%	188%	43%
Opgeheven uitzendondernemingen	€ 220.000	€ 390.000	€ 480.000	€ 420.000	€ 1.140.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ 180.000	€ 480.000	€ 600.000	€ 170.000	€ 250.000
% uitzenders dat doorgaat t.o.v. alle opgeheven uitzenders	82%	123%	125%	40%	22%

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

5.2 Alle opgeheven ondernemingen met een turboliquidatie

Ook het aantal ondernemingen waarvan de juridische eenheid doorgaat na de turboliquidatie van de onderneming schommelt over de jaren, met een duidelijk kleiner aantal in het jaar 2021. Bij maximaal tien procent van de ondernemingen die via een turboliquidatie worden opgeheven blijft de juridische eenheid bestaan (tabel 5.4). In alle jaren ligt dit lager dan wanneer geen sprake is van een turboliquidatie. Dat geldt ook voor de uitzendondernemingen. Dit fenomeen komt echter bij uitzendondernemingen heel weinig voor waardoor we alleen voor 2019 en 2020 voldoende waarnemingen hebben om te kunnen presenteren.

Tabel 5.4 – Aantal ondernemingen dat een turboliquidatie doormaakt waarvan juridische eenheid doorgaat

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal aantal ondernemingen met turboliquidaties volgens CBS/KvK	6.594	10.383	3.255	9.364	4.725
.. waarvan juridische eenheid doorgaat	645	604	101	225	136
.. % van alle turboliquidaties ondernemingen	10%	6%	3%	2%	3%
.. waarvan opgeheven uitzendonderneming	204	376	117	287	137
.. waarvan juridische eenheid doorgaat	17	19	<10*	<10*	<10*
.. % van alle turboliquidaties uitzendondernemingen	8%	5%	-	-	-

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

<10*: aantallen < 10 mogen uit privacy overwegingen van CBS niet getoond worden

Zoals hiervoor geconstateerd, is het gemiddelde balanstotaal bij middels turboliquidatie opgeheven ondernemingen lager dan gemiddeld bij alle opgeheven ondernemingen. Ook als de juridische eenheid doorgaat, is het balanstotaal lager in geval van een turboliquidatie (tabel 5.5 versus tabel 5.2). Als we uitsluitend naar de ondernemingen kijken die door turboliquidatie zijn opgeheven, dan zijn het de grotere ondernemingen waarvan de juridische eenheid doorgaat. Het balansgemiddelde van de door turboliquidatie opgeheven ondernemingen waarvan de juridische eenheid doorgaat ligt hoger dan het balansgemiddelde van alle door turboliquidatie opgeheven ondernemingen (tabel 5.5).

Tabel 5.5 – Gemiddeld balanstotaal opgeheven ondernemingen met turboliquidatie (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen met turboliquidatie	€ 450.000	€ 740.000	€ 3.610.000	€ 1.350.000	€ 1.970.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ 740.000	€ 1.110.000	€ 1.450.000	€ 3.240.000	€ 5.130.000
% dat doorgaat t.o.v. totaal	164%	150%	40%	240%	260%
Opgeheven uitzendondernemingen met turboliquidatie	€ 190.000	€ 400.000	€ 980.000	€ 400.000	€ 400.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	-	€ 150.000	-	-	-
% uitzenders t.o.v. totaal	-	38%	-	-	-

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

-: aantal waarnemingen <10

Niet alleen het gemiddelde balanstotaal is hoger van de door turboliquidatie opgeheven ondernemingen waarvan de juridische eenheid blijft bestaan, ook het gemiddelde schuldenbedrag (kort en langlopende schulden en crediteuren samen) ligt hoog (behalve in 2021). Voor uitzendondernemingen is het aantal te klein om te presenteren. Alleen in 2020 zijn er voldoende ondernemingen om uitspraken over te doen. Voor dat jaar blijken vooral de kleinere bedrijven een juridische eenheid te hebben die blijft bestaan (tabel 5.5) met kleinere gemiddelde schulden dan de uitzenders die niet via een turboliquidatie zijn opgeheven.

Tabel 5.6 – Gemiddelde schulden opgeheven ondernemingen met turboliquidatie (stand 31-12 jaar ervoor)

	2019	2020	2021	2022	2023
Opgeheven ondernemingen	€ 260.000	€ 350.000	€ 1.350.000	€ 730.000	€ 1.040.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ 470.000	€ 670.000	€ 690.000	€ 730.000	€ 2.060.000
% dat doorgaat t.o.v. totaal	181%	191%	51%	100%	198%
Opgeheven uitzendondernemingen	€ 110.000	€ 360.000	€ 460.000	€ 210.000	€ 270.000
... waarvan juridische eenheid doorgaat	€ -	€ 120.000	€ -	€ -	€ -
% uitzenders t.o.v. totaal	-	33%	-	-	-

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

-: aantal waarnemingen <10

Conclusies:

Het aantal opgeheven uitzendondernemingen met een turboliquidatie waarvan de juridische eenheid doorgaat, is te klein om een vergelijking te maken met het totaal van de opgeheven ondernemingen met een turboliquidatie. Voor de opgeheven ondernemingen met een turboliquidatie is te zien dat de gemiddelde schulden die er in een jaar zijn hoger zijn als de opgeheven ondernemingen groter zijn (een hoger balanstotaal hebben).

6 Samenvattende conclusies

De ondernemingen in de uitzendbranche hebben een (iets) kortere levensduur en worden (iets) vaker opgeheven ten opzichte van alle ondernemingen samen. De opheffingen betreffen (veel) vaker een faillissement of een turboliquidatie. De gemiddelde schuld ten opzichte van de balans van de opgeheven ondernemingen is bij uitzendondernemingen wat hoger dan bij alle ondernemingen samen. Echter, de opgeheven uitzendondernemingen zijn veel kleiner (gemeten aan het gemiddelde balanstotaal) dan de gemiddelde opgeheven onderneming. In tabel 6.1 staan de waarden van deze kenmerken uit de voorgaande hoofdstukken nog eens samengevat.

Tabel 6.1. Samenvatting resultaten

	alle ondernemingen	uitzendondernemingen
gemiddelde levensduur	7,5 jaar	6,5 jaar
gem. levensduur opgeheven ondernemingen	5 jaar	4 jaar
aantal opheffingen	100.000	1.000
% opheffingen	5%	6,5%
% failliet van opheffingen	1%	2%
% doorstart na 4 jaar na opheffing	15%	18%
turboliquidaties	5%	14%
gem. schuld t.o.v. balans bij opheffing	50%	55%
gem. schuld t.o.v. balans bij turbo-opheffing	50%	63%
gem. balansbedrag opgeheven onderneming	€ 10.988.000,00	€ 1.159.400,00
gem. balansbedrag turbo-opgeheven onderneming	€ 7.260.000,00	€ 698.000,00
Benadering van schuldbedrag door opheffing per 1000 ondernemingen	€ 274.700.000,00	€ 41.448.550,00
Benadering van schuldbedrag door turboliquidatie per 1000 ondernemingen	€ 9.075.000,00	€ 4.001.634,00

Bron: CBS microdata – bewerking KBA Nijmegen

Vanwege dit kleinere balanstotaal is het schuldbedrag dat ontstaat vanwege opheffing per 1000 ondernemingen ruim zes keer zo hoog als bij uitzendondernemingen (tabel 6.1). En het schuldbedrag dat ontstaat vanwege turboliquidaties is gemiddeld ruim twee keer zo hoog als bij uitzendondernemingen. Al met al komen opheffingen en turboliquidaties, faillissementen en doorstart van ondernemingen dus vaker voor bij uitzendondernemingen, maar brengt het minder financiële schade toe in de vorm van achterblijvende schulden.

Bijlage 1 – Onderzoeksmethode

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van microdata van het CBS. De microdata betreft gegevens over bedrijven en hun eigenaren.

Gemiddelde levensduur van ondernemingen in Nederland

In het ABR staan alle bedrijven van Nederland, met de datum van oprichting en beëindiging. Op basis van het ABR heeft het CBS een longitudinaal bestand van bedrijven samengesteld, het 'Bedrijfsdemografisch Kader' (BDK). Daarin wordt over de tijd heen aangegeven wat begin- en einddatums zijn van bedrijven waarbij gecorrigeerd is voor methodebreuken. Dit bestand is voor dit onderzoek gebruikt.

Een bedrijf wordt geïdentificeerd met behulp van de BEID: de bedrijfsidentificatie. Uit dit bestand met bedrijven is een selectie van ondernemingen⁸ gemaakt door bedrijven zonder winsttoogmerk weg te laten. Concreet betekent dit dat⁹ de sbi-sectoren¹⁰ O (openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplicht sociale verzekeringen), P (onderwijs), Q (gezondheids- en welzijnszorg) uit de analyses zijn weggelaten, evenals de bedrijven met code 94 (belangenorganisaties) uit de sector S (overige dienstverlening).

De ondernemingen uit het BDR zijn gekoppeld aan gegevens van de eigenaren van ondernemingen om de vragen met betrekking tot doorstarten te kunnen beantwoorden. Daarvoor is een selectie gemaakt van ondernemingen van natuurlijke personen uit het GBA:

- a) zelfstandig ondernemers;
- b) directeur grootaandeelhouders (dga's).

Onder de zelfstandig ondernemers vallen, naast de zzp'ers, ook de vennoten van een vof of een commanditaire vennootschap, en de maten van een maatschap. Dat wil zeggen dat hiermee alle ondernemingen met een natuurlijke persoon als rechtsvorm worden meegenomen. Van de ondernemingen met een rechtspersoon als rechtsvorm vallen er wel een aantal af. De dga's zijn de directeuren of bestuurders van de b.v.'s en n.v.'s. De coöperaties (leden zijn de eigenaren), verenigingen, stichtingen en overheid blijven buiten beschouwing.

Om de beëindiging van een onderneming te bepalen, zijn alleen die beëindigingen meegenomen die 'opheffing' worden genoemd in het BDK en waarbij het volgens het ABR gaat om 'sterfte' van de ondernemingen. Dat betekent dat fusies, overnamen, herstructureringen, afsplitsingen en het uiteenvallen van ondernemingen niet als beëindiging zijn meegenomen. In die geval worden activiteiten immers voortgezet.

De ondernemingen die in de jaren 2019-2023 actief waren zijn geselecteerd. Daarmee is de periode omspannen vanaf een jaar vóór corona, de coronajaren (2020 en 2021) en de jaren daarna. De levensduur van een onderneming is bepaald door het verschil te nemen van de datum van

⁸ Het verschil tussen bedrijven en ondernemingen is dat ondernemingen gericht zijn op winst, bedrijven zijn dat niet per se.

⁹ In overleg met de opdrachtgever NBBU

¹⁰ Sbi2008.

ontstaan en de datum van opheffing volgens het BDK. Deze levensduur wordt voor alle Nederlandse ondernemingen berekend en afzonderlijk voor de uitzendondernemingen (sector 78).

Opheffingen en doorstart

Om na te gaan of er sprake is van een doorstart na opheffing van de onderneming, zijn de ondernemingen en hun dga's en zelfstandig eigenaren¹¹ gevolgd. Voor deze dga's en zelfstandigen zijn we nagegaan of ze weer een nieuwe onderneming starten. Dit is uitgevoerd voor de opheffingen in 2019, 2020 en 2021. Dit is nagegaan voor alle sectoren samen en voor de uitzendondernemingen.

Turboliquidaties en financiële gegevens van ondernemingen

CBS heeft op aangeven van de Kamer van Koophandel bepaald in welke gevallen er bij opheffing sprake was van een turboliquidatie. Daarvoor is een nieuw bestand gemaakt. de financiële gegevens zijn afkomstig van de NFO-bestanden van het CBS.

¹¹ Zelfstandig eigenaren zijn uitgesloten van turboliquidaties.

Bijlage 2 – Turboliquidatie

Ondernemingen zijn verplicht zich uit te schrijven bij de Kamer van Koophandel bij het opheffen van de onderneming. Ze moeten daarbij aangeven wat voor soort ontbinding het betreft, dat wil zeggen wat de stand is van baten en schulden. Indien er geen baten zijn (geen batig saldo/ geen vermogen) op het moment van ontbinding, dan wordt een rechtspersoon direct beëindigd. Door de snelle beëindiging heet dit proces een turboliquidatie. Dat geldt voor bijvoorbeeld de besloten vennootschap (bv), naamloze vennootschap (nv), coöperatie, onderlinge waarborgmaatschappij, stichting en vereniging. De turboliquidatie is niet toepasbaar voor het beëindigen van een eenmanszaak (zoals zzp'er of freelancers) of vennootschap onder firma (vof). Sinds 15 november 2023 is de nieuwe Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie van kracht. Vanaf dat moment moet men bij KVK meer informatie aanleveren voor een turboliquidatie. Met de extra documenten kunnen schuldeisers begrijpen hoe de afwikkeling van het vermogen van de rechtspersoon is verlopen. Ook kan de rechtbank eventueel een bestuursverbod opleggen aan de (gewezen) bestuurder.

